

Devarim 25:17

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם

Ramban

זכור את אשר עשה לך עמלק כבר הזכרתי (לעיל כד ט) המדרש שדרשו בו בספרא: יכול בלבך, כשהוא אומר "לא תשכח" הרי שכחת הלב אמורה. הא מה אני מקיים "זכור"? שתהא שונה בפיו. וכן בספרי זכור את אשר עשה לך עמלק - בפה, לא תשכח - בלב. ולא ידעתי מה היא הזכירה הזו בפה, ואם לאמר שנקרא פרשת עמלק בציבור ונמצינו למדין מן התורה "בשניה זכור" (מגילה כט), ויהיה סמך למקרא מגלה מן התורה

והנכון בעיני שהוא לומר **שלא תשכח מה שעשה לנו עמלק עד שנמחה את שמו מתחת השמים, ושנספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע** ולכך נצטוינו למחות את שמו

Shemos 25:2

דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִקְחוּ-לִי תְרוּמָה: מֵאֵת כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ, תִּקְחוּ אֶת-תְּרוּמָתִי

Da'as Zekeinim

ויקחו לי תרומה. פרשה זו נאמרה בתוך ארבעים יום שהיה ממתן תורה, וצוהו הקב"ה להיכן מניחם שיעשו משכן ובית קדשי הקדשים ובתוכו ארון ובתוך הארון לוחות ושם תשרה שכינה, וישראל סביב כמו המלאכים סביב כסא הכבוד ושכינה ביניהם, וכן כתוב "ושכנתי בתוכם" כמו בתוך המלאכים, ועל זה נאמר "אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם" להיות שכינתי ביניהם

תרגום יונתן על שמות כ"ה:ב'

מליל עם בני ישראל ויסבון קדמי אפרשותא מן כל דיתרעי לביה ולא באלמותא תקבון ית אפרשותי

Speak unto the children of Israel, that they shall set apart (take) before me a separation: of every one whose heart is willing, but not by force, you shall take my separation

The Rav, "Yonasan b. Uzziel clarifies this phrase to mean, *Do not use force or methods of coercion for this collection.* Although everyone, whether poor or rich, must give the half shekel (30:13), the contribution to the Mishkan was voluntary.

"The collection of money for the Mishkan is different from the collection of charity. Rambam in Moreh Nevuchim (3:53) explains that charity is an act of justice (as the word *tzedaka* implies), not mercy or chessed. The Torah allows the taking of charity by force. There is an explicit halacha in Bava Basra 8b to the effect that it is permissible to remove objects from the home of a prosperous person who refuses to give charity, even on Friday just before sundown. Most Rishonim agree that there is a legal lien on one's charity similar to the lien of a borrower.

"Why did the Torah eliminate the construction of the Mishkan from that class of activity which does not require consent on the part of the giver? Man is basically a homeless being. No

matter how large and opulent his home, he is exposed. He is subject to the vicissitudes of life, subject to nature - which at best is indifferent to man, at worst is hostile - and subject to an inscrutable future. There is only one home where man gains security: G-d is called *Me'onah*, an abode (Deut.33:27). The only home where man can find security is in the RS"O. G-d told Moshe not to collect the money for the Mishkan by using force, because the Mishkan was to be built only if the nation felt the need to build a home for G-d on their own. For G-d to descend from infinity into a Mishkan built by man is, *keviyachol*, a sacrificial act on His part. This act of self-contraction was a sacrifice He was willing to make, but only if the people themselves wanted a Mishkan and were willing to contribute to build it."¹

Shemos 13:11

וְהָיָה כִּי-יִבְאֶךָ יְהוָה, אֶל-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי, בְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ, וְלֵאבֹתֶיךָ; וּנְתַנָּה, לְךָ

Rashi

ונתנה לך. תהא בעיניך כאלו נתנה לך בו ביום, ואל תהי בעיניך כירשת אבות

Medrash Esther Rabbah 8:7

ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי (אסתר ד, טו), אמרה לו לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים, אלו הן י"ג וי"ד וט"ו בניסן. שלח לה והרי בהם יום ראשון של פסח, אמרה לו זקן שבישראל, למה הוא פסח. מיד שמע מרדכי והודה לדבריה, הדא הוא דכתיב: ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוהה עליו אסתר. תמן אמרין שהעביר יום טוב של פסח בתענית. ועל אותה צרה ויתפלל מרדכי אל ה' ויאמר גלוי וידוע לפני כסא כבודך אדון העולמים כי לא מגבהות לב ומרום עין עשיתי אשר לא השתחויתי להמו, כי אם מיראתך פעלתי זאת, לבלתי השתחוות לו, כי יראתי מפניך לבלתי תת כבודך לבשר ודם, ולא רציתי להשתחוות לזולתך, כי מי אני אשר לא אשתחוה להמו על תשועת עמך ישראל, כי לוחך הייתי מנעל רגליו. ועתה אלהינו הצילנו נא מידו, ויפל בשחת אשר כרה וילכד ברשת אשר טמן לרגלי חסידיך, וידע המרגיז הזה כי לא שכחת ההבטחה שהבטחתנו (ויקרא כו, מד): ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלהיהם. מה עשה מרדכי, קבץ את התינוקות וענה אותם מלחם ומים, והלבישן שק והושיבם באפר, והיו צועקים ובוכין ועוסקין בתורה. ובעת ההיא היתה אסתר נפחדת מאד מפני הרעה אשר צמחה בישראל, ותפשט בגדי מלכותה ואת תפארתה, ותלבש שק, ותפרע שער ראשה ותמלא אותו עפר ואפר, ותענה נפשה בצום, ותפל על פניה לפני ה' ותתפלל, ותאמר, ה' אלהי ישראל אשר משלת מימי קדם, ובראת את העולם, עזר נא אמתך אשר נשארתי יתומה בלי אב ואם, ומשולה לעניה שואלת מבית לבית, כן אנכי שואלת רחמיך מחלון לחלון בבית אשורוש, ועתה ה' הצליחה נא לאמתך העניה הזאת והצילה את צאן מרעיתך מן האויבים האלו אשר קמו עלינו, כי אין לך מעצר להושיע ברב או במעט. ואתה אבי יתומים עמד נא לימין היתומה הזאת אשר בחסדך בטחה, ותנה אותי לרחמים לפני האיש הזה כי יראתיו, והשפילהו לפני כי אתה משפיל גאים

¹ Chumash Masores HaRav Shemos p.224-225